

Aventus anti-pestprotocol

Aan: CvB

Auteur: S&O, Jacqueline IJmker en Annemarie Figge, m.m.v. Mely de Haas, Nelleke de Waard, Hans van Veluwe, Tessa Meier, Tessa van Giersbergen en de Studentenraad.

Betreft: Aventus anti-pestprotocol

Datum: 17-01-2022

Kenmerk: S&O.22.010

Inleiding

Respectvol met elkaar omgaan zorgt voor een sociale veilige leeromgeving voor studenten en medewerkers van Aventus, waarin geen ruimte is voor pesten. Het creëren van een sociale veilige leeromgeving is een verantwoordelijkheid die door iedereen binnen Aventus gevoeld en uitgedragen moet worden. Dit staat beschreven in het integraal veiligheidsbeleid¹ en het studentenstatuut². Het studentenstatuut beschrijft het volgende over pesten: “Iedereen toont respect voor de ander; pesten en agressie horen daar niet bij”³.

In dit protocol wordt stapsgewijs beschreven hoe wij binnen Aventus als medewerkers omgaan met ongewenst gedrag als pesten bij studenten. Daarbij wordt inzicht gegeven in (1) hoe wij preventief kunnen handelen en pestgedrag willen voorkomen en (2) welke interventies gedaan kunnen worden bij incidenten en groter pestgedrag. De beschreven gespreksmethoden kunnen jou, als Aventus medewerker, helpen om het gesprek aan te gaan met de gepeste student en/of pester. In dit anti-pestprotocol is onder andere gebruik gemaakt van het document ‘Structurele aanpak bij pesten’ van de MBO-raad en de website School en Veiligheid⁴.

Wat is pesten

Onder pesten verstaan wij het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meerdere individuen op een persoon, die niet in staat is zichzelf te verdedigen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Het machtsverschil kan zijn dat degene die pest bijvoorbeeld slimmer of sterker is dan het slachtoffer of dat er overwicht is doordat de pesters in de meerderheid zijn. Er zijn drie cruciale elementen in de definitie van pesten:

- herhaling
- kwetsend
- machtsverschil

Er zijn verschillende vormen van pesten, denk aan: uitschelden, roddelen, fysiek geweld, spullen kapot maken of afpakken, buitensluiten, negeren, sexting, shame-sexting, seksueel grensoverschrijdend gedrag, stalken, bedreigingen en cyberpesten.

Doordat social media en internet steeds belangrijker zijn voor jongeren, lopen de onlinewereld en de offline/fysieke wereld steeds meer door elkaar en gebeurt pesten zowel online als offline. Studenten die online gepest worden zijn vaak ook in de fysieke wereld doelwit van pesterijen.

Voorbeelden van online pesten zijn onder meer buitensluiten op sociale media, bedreigingen, afpersen, nep-accounts maken, het verspreiden van ongewenst beeldmateriaal en shame-sexting. Online pesten kan ingrijpende en langdurige gevolgen hebben. Bestanden kunnen breder verspreid worden en zijn hiermee zichtbaar voor veel mensen. Ook kunnen bestanden moeilijk verwijderd worden. Zelfs als het pesten voorbij is, zijn de berichten hierover nog terug te vinden.⁵

1 <https://portaal.aventus.nl/knowledgebase-medewerkers/onderwerpen/veiligheid/veiligheidsbeleid/integraal-veiligheidsbeleid>

2 <https://portaal.aventus.nl/handboeken-mbo/onderwerpen/opleiden/wettelijke-kaders/studentenstatuut>

3 <https://portaal.aventus.nl/handboeken-mbo/onderwerpen/opleiden/wettelijke-kaders/studentenstatuut3>

4 <https://www.schoolenveiligheid.nl/>

5 <https://www.schoolenveiligheid.nl/thema/pesten-in-het-middelbaar-beroepsonderwijs/#over-pesten>

Preventie

Om pestgedrag te voorkomen is het belangrijk in te zetten op preventieve maatregelen. Het zorgen voor een respectvolle omgang op scholen verkleint de kans op pesten. Respectvol met elkaar omgaan zorgt voor een positief school- en klasklimaat voor studenten en medewerkers van Aventus. Activiteiten om het positief school- en klasklimaat te bevorderen zijn daarom belangrijk.

Wanneer studenten goed in hun vel zitten, zich veilig en verbonden voelen met elkaar en hun omgeving, stijgt het welbevinden en zijn er minder problemen. In een positief klasklimaat kan je open met elkaar praten over hoe je je voelt en wat problemen of irritaties zijn. Deze zaken zorgen ervoor dat als er al een begin van pesten is, dit snel kan worden gestopt.

Om een positief klasklimaat te ontwikkelen, kun je bijvoorbeeld groepsmomenten creëren waarbij aandacht is voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden bij studenten. Dit kan door het voeren van gesprekken over inclusie, diversiteit en discriminatie, het geven van informatie over pesten en de gevolgen daarvan en het geven van uitleg over mogelijkheden tot het zoeken van hulp.

Voorbeelden van preventieve activiteiten:

- Het goede voorbeeld geven door een open en respectvolle houding naar de studenten en collega's te tonen;
- Het maken van afspraken om respectvol met elkaar om te gaan;
- Aandacht besteden aan geweldloze communicatie en sociale vaardigheden;
- Het spelen van coöperatieve spellen met de groep;
- Het vergroten van de deskundigheid op het gebied van groepsdynamiek voor docenten;
- Het voeren van gesprekken en het geven van voorlichting over pesten in de klas;
- Het delen van informatie over hoe studenten hulp kunnen krijgen/zoeken in peestsituaties, zoals de rol van de vertrouwenspersonen en school maatschappelijkwerk.
- Het uitnodigen van externe organisaties die inzetten op preventie van pesten of inclusiviteit;
- Het uitnodigen van ervaringsdeskundigen.
- Geef studenten tips hoe om te gaan met online pestgedrag:
 - Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, is het voor pesters vaak niet interessant.
 - Blokkeer de afzender. Als het gaat om een bericht op je mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers of personen te blokkeren.
 - Bewaar bij cyberpesten de bewijzen. Maak een print of sla het op. Van het IP-adres van de e-mail kan soms worden afgeleid, van welke computer de e-mail verzonden is.

Materialen, activiteiten en meer voorbeelden zijn onder andere te vinden op:

Stichting School en Veiligheid: www.schoolenveiligheid.nl

Stichting School en Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. Op hun website bieden zij actuele informatie, webinars en conferenties aan over thema's als pesten, discriminatie en seksualiteit.

Week tegen pesten: www.weektegenpesten.com

Elk schooljaar wordt landelijk aandacht gevraagd om pesten tegen te gaan. Op de Website

Week tegen pesten staan activiteiten en lesmateriaal om in de lessen te gebruiken in het MBO.

Stichting Stop Pesten Nu: www.stoppestennu.nl

Stichting Stop Pesten Nu is een organisatie die zich richt op voorlichting over en preventie van pesten en cyberpesten. Op hun website is veel materiaal te vinden om aandacht te vragen voor pesten.

Gelijke Kansen MBO: [Tools - Gelijke Kansen MBO](#)

Gelijke Kansen MBO is een kennispunt om samen te werken aan het vergroten van kansengelijkheid. De website biedt tools aan voor gesprekken met studenten over diversiteit en verschillen in de klas.

Cirkelmethodiek: www.solutions-centre.org

Bij de cirkelmethodiek staat het oplossingsgericht werken in de klas centraal. Het is een manier die ingezet kan worden om te werken aan een negatieve sfeer in de klas. Deze cirkeltechniek kan zowel ingezet worden in de klas, als in het docententeam gericht op de klas.

Signaleren

Signaleren van pestgedrag kan soms lastig zijn. Pesten gebeurt vaak stiekem en is niet altijd meteen te herkennen. Uitschelden en schoppen zijn gemakkelijker te herkennen dan buitensluiten of cyberpesten. Daarom is het belangrijk om alert te zijn op de signalen van pestgedrag, bijvoorbeeld in de sfeer in de groep of in individueel gedrag van een student.

Wees alert op signalen van pesten zoals:

- De student is vaak afwezig of ziek (bij specifieke lessen);
- De student wordt vaak met een (vervelende) bijnaam aangesproken door andere studenten;
- De student haalt plotseling slechtere resultaten;
- De student is vaak betrokken bij opstootjes, ruzie of wordt herhaaldelijk geplaagd;
- De student wordt regelmatig als laatste gekozen bij het indelen van groepjes of het samenwerken;
- De student is vaak alleen tijdens pauzes;
- De student komt ruim voordat de les begint naar de klas of blijft na de les hangen;
- De student treedt meer naar de voorgrond (bijv. drukker gedrag, een korter lontje, etc.) of naar de achtergrond (bijv. stiller, meer in zichzelf gekeerd, etc.) dan je van de student gewend bent.

Herkenbare gedragingen van studenten die pesten zijn o.a.:

- Overheersen of manipuleren;
- Brutaal zijn naar onderwijspersoneel;
- Veel dominant gedrag en weinig inlevingsvermogen vertonen.

Rollen en verantwoordelijkheden – bij wie kan een student terecht?

Zodra pesten gesignaleerd wordt, kan de medewerker met behulp van de begeleidingsstructuur van Aventus de juiste hulp inschakelen voor de student. Binnen de begeleidingsstructuur van Aventus heeft elke medewerker zijn eigen rol en verantwoordelijkheid voor de gepeste student of pester(s). Belangrijk is dat de student goed geholpen wordt en direct de juiste hulp krijgt. De medewerker zal elke keer moeten inschatten wie de student(en) het beste kan begeleiden en indien nodig direct hulp zoeken in de lijn. Hieronder wordt kort beschreven welke rollen en verantwoordelijkheden medewerkers binnen Aventus hebben bij het signaleren van pestgedrag.

Vertrouwenspersoon

Studenten kunnen altijd terecht bij de vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon luistert, ondersteunt bij het zoeken en vinden van oplossingen en geeft informatie over hulpverlening. Dit gebeurt buiten medeweten van de school om. Er wordt vertrouwelijk met de informatie omgegaan.

1° lijn – slb'er (studieloopbaanbegeleider) of docent

De slb'er/docent vangt de gepeste student op en onderneemt acties om het pesten tegen te gaan. Dit kan met behulp van een van de methodes beschreven in het volgende hoofdstuk. De slb'er doorloopt indien nodig met een collega de stappen en legt de voorvallen, de contactmomenten met gepeste student en pester(s), de ondernomen acties en gemaakte afspraken vast in het studentdossier van de gepeste student en indien nodig in het studentdossier van de pester. De slb'er gaat vertrouwelijk om met deze gegevens.

Wanneer de slb'er hulp nodig heeft bij het stoppen van het pestgedrag kan de Begeleidingsdeskundige (BD'er) worden ingeschakeld. De BD'er kan de slb'er adviseren over de situatie. Desgewenst kan de BD'er het dossier van de slb'er overnemen. Let hierbij goed op de veiligheid van de student(en).

1^e lijn – Begeleidingsdeskundige (BD'er)

De BD'er geeft advies aan slb'er, of neemt desgewenst het dossier van de slb'er over. De BD'er kan zowel hulpverlening aan de gepeste student, als aan de pester. De BD'er stelt de begeleidingsvraag vast. Afhankelijk van de begeleidingsvraag zal de BD'er zelf begeleiding inzetten om het pesten te stoppen, of de student(en) doorverwijzen naar een expert uit de tweede- of derdelijns begeleiding. De BD'er kan bij het verlenen van hulp de stappen uit een van de methodes in het volgende hoofdstuk gebruiken.

De BD'er legt ondernomen acties goed vast in een dossier en informeert de slb'er hierover. De BD'er gaat vertrouwelijk om met de gegevens van de student.

1^e lijn - Schoolmaatschappelijk werk (SMW)

De student kan ook rechtstreeks contact opnemen met SMW. De SMW'er zal met de student (en eventueel ouders) in gesprek gaan en samen naar een manier zoeken om een oplossing te vinden voor het pesten. Dit kan bijvoorbeeld conflictbemiddeling zijn middels een 4-gesprek (pester, gepeste, slb'er en SMW'er) of bijvoorbeeld in samenwerking met de BD'er een klasseninterventie aan de hand van Classroom Solutions (oplossingsgericht werken in de klas). Dit is per situatie verschillend en zal per situatie bekeken worden.

De SMW'er zal zorgvuldig en vertrouwelijk omgaan met de informatie en de gegevens van de student en houdt de BD'er en/of slb'er per mail en/of mondeling i.o.m. de student op de hoogte over het hulpverleningsproces.

2^e lijn – Loopbaan expertise team (LEC)

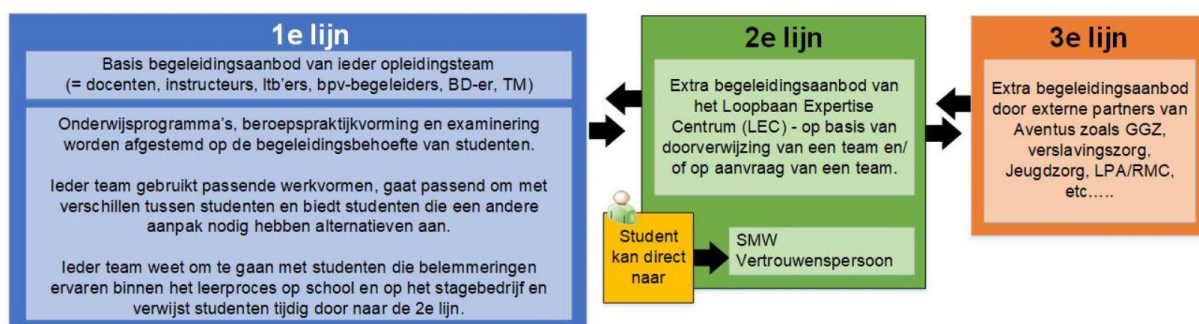
Wanneer de slb'er en/of BD'er hulp nodig hebben, kunnen zij advies en hulp vragen aan het LEC. SMW (schoolmaatschappelijk werk) kan bijvoorbeeld ingeschakeld worden als je als docent niet goed weet hoe je met een bepaalde situatie of gedrag van een student om moet gaan. Belangrijk is dat de slb'er en BD'er hier niet te lang mee wachten, zodat studenten tijdig de juiste hulp krijgen en zij direct naar de juiste plek worden doorverwezen (zonder dat studenten elke keer hun verhaal opnieuw moeten delen).

3^e lijn

Afhankelijk van de hulpvraag kan SMW zelf (kortdurende) hulpverlening bieden aan de student (zowel pester als gepeste) of indien nodig doorverwijzen naar de juiste hulpverlening buiten de school.

Organisatie van de begeleiding

Versie: 31-07-2019

Interventie

Om pesten tussen studenten te voorkomen, kunnen verschillende interventiemethodes gebruikt worden. De *No Blame Methode* heeft in eerste instantie de voorkeur. Wanneer het pesten ergere vormen aanneemt en er bijvoorbeeld ook sprake is van fysiek geweld en/of vernieling van persoonlijke eigendommen dan is de *Vijfsporenaanpak* wenselijker. Hieronder worden deze twee methodes toegelicht. Mocht het pesten niet stoppen of wordt er dermate (ernstig) wangedrag vertoond, dan kan overgegaan worden tot *formele waarschuwing*, *schorsing of verwijdering*. Ook deze procedure zal hieronder worden toegelicht. Bij stalken, andere vormen van bedreigingen, aanhoudend (cyber)pesten of (seksueel) grensoverschrijdend gedrag kan aangifte worden gedaan bij de politie. Voor meer informatie over aangifte doen: www.vraaghetdepolitie.nl

No Blame methode

Wanneer je te maken krijgt met pesten bij studenten kan de 'No Blame methode' worden toegepast. In deze gespreksmethode staat 'geen schuld' centraal en wordt het woord 'pesten' niet gebruikt. Het is gericht op het ontwikkelen van empathie voor het slachtoffer en het delen van de verantwoordelijkheid voor de gevolgen. Ingezet wordt op de hulp die de pesters kunnen bieden. Ze krijgen de mogelijkheid om hun gedrag te herstellen. Op deze manier wordt gewerkt aan een positief schoolklimaat, waarin gewenst gedrag bespreekbaar wordt.

Het is belangrijk dat de gesprekken worden begeleid door iemand die het vertrouwen van de groep heeft. Doe dit altijd samen met een collega, BD'er, het LEC of SMW. Hieronder volgen de drie stappen van de No Blame Methode.

Stap 1. Gesprek met het slachtoffer

- De gepeste student vertelt zijn verhaal aan de begeleider.
- De student geeft aan wie het pestgedrag vertonen, wie meelopers zijn en van wie hij steun kan verwachten.
- De begeleider bespreekt en kiest samen met de student hoe het pesten wordt aangepakt.
- De begeleider garandeert de gepeste student dat hij het pesten zorgvuldig zal aanpakken en zal proberen om het pesten te stoppen. Met betrokken studenten zal hij alleen over de gevoelens van de gepeste student praten en de schuldigen zal hij niet straffen.
- Let op: Veel gepeste studenten zwijgen omdat zij bang zijn dat het pesten erger zal worden.

Stap 2. Gesprek met de betrokken studenten

- De begeleider vormt een groepje van zes tot acht studenten: de pesters, maar ook met meelopers, neutrale studenten en eventuele sympathisanten. Dit gesprek vindt dus plaats zonder de gepeste student/en.
- De studenten vertellen wat er is gebeurd. De begeleider gaat daar nauwelijks op in.
Let op: Er worden in dit gesprek geen schuldigen aangewezen, maar de gevoelens van de gepeste student/en worden besproken. Het doel is dat men begrijpt hoe de gepeste student/en zich voelt/(en) en niet om erachter te komen wie wat wel of niet gedaan heeft.
- Het groepje studenten denkt na over oplossingen. Elke student formuleert in een 'ik-zin' wat hij gaat doen. (Bijv.: "Ik zal deze student in mijn studiegroepje vragen"; "Ik ga in de pauze bij haar zitten." enz.)
- De begeleider spreekt over elk voorstel een positieve waardering uit.
Let op: De sfeer moet tijdens dit gesprek zo rustig en ontspannen mogelijk zijn.

De studenten zijn vaak verbaasd dat zij niet beschuldigd worden; zij hoeven zich niet te rechtvaardigen. Zij delen samen de verantwoordelijkheid voor dat het slachtoffer zich beter gaat voelen.

Stap 3. Evaluatie

- Na een week vindt een gesprek met elke student (de gepeste en de betrokken studenten) afzonderlijk plaats.
- In het gesprek geeft de student aan welke afspraken hij zich heeft gehouden.
- Deze cyclus wordt zo nodig herhaald, eventueel met andere betrokken studenten.
- Blijf alert op de gepeste student en ander betrokken studenten. Vraag op een later moment hoe het met de gepeste student gaat en of het pesten gestopt is.

De Vijfsporenaanpak

Bij de Vijfsporenaanpak wordt pesten gezien als een groepsprobleem met verschillende belanghebbenden. Er wordt daarom gelijktijdig hulpverlenend aan de vijf partijen die betrokken zijn bij pesten: de pester, de zwijgende middengroep, de gepeste student, de ouders en de docent. Hieronder worden de vijf sporen toegelicht.

Spoor 1. Hulp aan de pester(s)

De slb'er voert samen met de BD'er probleemoplossende gesprekken met de pester(s). De doelen van deze gesprekken zijn:

1. De mogelijke oorzaken van het pestgedrag achterhalen, bijvoorbeeld een eigen pestverleden;
2. De pester duidelijk maken wat het effect is van zijn gedrag op het slachtoffer om hiermee zijn/haar empathisch vermogen te vergroten;
3. Afspraken maken met de pester over de gewenste gedragsverandering, waarbij de pester verantwoordelijk wordt voor het gevoel van veiligheid van het slachtoffer.
- (4.) Afspraken maken dat de pester een passende training gaat volgen (overleg met het LEC naar het trainingsaanbod of andere mogelijkheden).

Aan het eind van elke week vraagt de slb'er of de gepeste student zich veilig gevoeld heeft. Is het antwoord negatief, dan vraagt de slb'er aan de pester wat de concrete maatregelen zijn om het antwoord de week erop wel positief te laten zijn.

Let op: De slb'er is alert op de mogelijkheid dat de pester de gepeste onder druk kan zetten om te vertellen dat hij zich veilig gevoeld heeft.

Leidraad voor een gesprek met de pester(s)

Voordat het gesprek met de pester(s) plaats vindt, is onderzocht dat zij schuldig zijn aan het pestgedrag.

1. Confronteren met eigen gedrag en gevolgen hiervan

Confronteer de pester met het eigen gedrag en de (pijnlijke) gevolgen hiervan.

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op waarneembaar gedrag. Bij confronteren worden er interpretaties gegeven aan waarneembaar gedrag. Wanneer je je gevoel van frustratie overbrengt, ben je gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht en duidelijk gericht op de inhoud. Je geeft aan wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Je maakt daarbij gebruik van de ik-boodschap, bijvoorbeeld: *"Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt"*. Zeg nooit: *"Je bent heel gemeen"*. Je wilt duidelijk verder met de student. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.

- Specifiek. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

2. Achterliggende oorzaken boven tafel

Achterhaal de achterliggende oorzaken van het pestgedrag. De volgende vragen kan je stellen aan de pester(s): Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het je op? Wat reageer je af op die ander? Wat ga je veranderen in je gedrag? Wat is daarvoor nodig?

Bied zo nodig hulp aan (op vrijwillige basis) van bijvoorbeeld de BD'er of begeleiding uit de tweede- of derdelijns.

3. Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

Spoor 2. Hulp aan de zwijgende middengroep

De slb'er en de BD'er mobiliseren de zwijgende middengroep. Dit is belangrijk, omdat een individu het nooit kan winnen van de groep. Een groeps gesprek kan hiervoor een goed middel zijn. De slb'er en BD'er stellen de studenten vragen om zich een beeld te vormen van de gevoelens van de gepeste, het aantal pesters, de mogelijke oorzaken van het pestgedrag en de te onderscheiden partijen. Het kan helpen om met de zwijgende middengroep afspraken te maken over het (geen) partij kiezen voor de pester en de gepeste.

De zwijgende middengroep bestaat uit vijf subgroepen:

1. De studenten die met de pester mee pesten, omdat ze bang voor hem/haar zijn;
2. De studenten die mee pesten, omdat ze er beter van (denken te) worden;
3. De studenten die niet mee pesten, maar ook niets doen om een einde te maken aan het gedrag van de pester;
4. De enkeling die niet ziet dat er in de klas wordt gepest;
5. De enkeling met een hoge sociale status in de groep die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.

Spoor 3. Hulp aan de gepeste

Belangrijk is om hulp te bieden aan de gepeste student. Afhankelijk van de aard van het pesten gaat de slb'er en/of de BD'er in gesprek met de gepeste student (zie bijvoorbeeld onderstaande gespreksleidraad). Naar aanleiding van dit gesprek wordt bepaald welke hulp geboden moet worden. Zij kunnen ook een groeps gesprek aangaan en (externe) ondersteuning inschakelen indien nodig.

Het is belangrijk dat de docent die het pestgedrag signaleert, dit meldt bij de slb'er, de BD'er, het docententeam en de TM'er. Zo worden alle betrokken docenten en medewerkers verantwoordelijk voor het steunen van de gepeste en het bewaken van een veilig leerklimaat in de klas. In de klas geven ze de grenzen aan en tolereren geen grensoverschrijdend gedrag. Alle betrokkenen worden op de hoogte gesteld van en gehouden aan de afspraken over de hulp aan de gepeste student.

Leidraad voor een gesprek met gepeste student

Vragen die je kan stellen en gebaseerd zijn op feiten:

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Door wie word je gepest?
- Waar word je gepest? (Zijn er meer plekken waar de student wordt gepest?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er studenten die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt, wat wil je bereiken? En wat is daarvoor nodig?

Bespreek samen met de student wat hij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de student aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de student met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de student om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de student genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Spoor 4. Hulp aan de ouders

De school betreft via de studenten, waar mogelijk en wenselijk, de ouders van de studenten bij de interventie, zodat zij hun kinderen zullen aanmoedigen niet mee te pesten maar stelling te nemen tegen pesten. Bovendien kunnen ouders een luisterend oor bieden en hun kind aanmoedigen thuis te praten over het pesten, ongeacht of het kind nu pester of gepeste is of tot de zwijgende middengroep hoort.

Spoor 5. Hulp aan de docent

Na een pestmelding gaat de TM'er met de betrokken docent in gesprek hoe hij ondersteund kan worden. Wanneer de docent hier behoefte aan heeft, kan hij zich ook wenden tot een BD'er of vertrouwenspersoon. Het is belangrijk dat docenten gedurende het hele proces ondersteuning kunnen krijgen in de aanpak van het pesten.

Formele waarschuwing, schorsing en verwijdering

Wanneer een slb'er/BD'er/TM'er van mening is dat (ondanks ondernomen acties) geen verbetering optreedt of wanneer de pester dermate (ernstig) wangedrag vertoont, kan worden overgegaan tot een formele waarschuwing, schorsing en/of verwijdering van de school. Het is belangrijk de procedures goed te doorlopen. De procedures en de standaardbrieven voor formele waarschuwing, schorsing en verwijdering zijn [hier](#) te vinden.